Ed. **79. Frumvarp til laga**

um breytingar á og viðauka við lög nr. 74 31. des. 1937, um alþýðutryggingar.

Flm.: Sigurjón Á. Ólafsson, Erlendur Þorsteinsson.

1. gr.

Auk þeirra örorkubóta, sem ákveðnar eru í 10. gr. laga nr. 74 31. des. 1937, um alþýðutryggingar, skal greiða kr. 22000.00 fyrir fulla örorku og hlutfallslega lægra fyrir minni örorku. Örorkubætur þessar greiðast ekki fyrir minni örorku en 5%. Ör-

orkubætur samkvæmt þessum lögum má greiða sem árlegan lífeyri, ef örorkan er metin 50% eða meiri.

2. gr.

Auk þeirra dánarbóta, sem ákveðnar eru í 11. gr. fyrrnefndra laga, greiðast dánarbætur samkvæmt eftirfylgjandi töflu:

	Ekkja (ekkill)	Börn innan 16 ára	Foreldrar	Samtals
Ekkja (ekkill)	12000	„	„	12000
— með 1 barn	12000	5000	„	17000
— með 2 börn eða fleiri	12000	9000	„	21000
— og foreldri(ar)	12000	„	9000	21000
— foreldri og 1 barn	12000	5000	4000	21000
— foreldri og 2 börn eða fleiri	12000	6000	3000	21000
— foreldrar og 1 barn	12000	3000	6000	21000
— foreldrar og 2 börn eða fleiri	12000	5000	4000	21000
1 barn	„	12000	„	12000
2 börn	„	17000	„	17000
3 börn eða fleiri	„	21000	„	21000
1 barn og foreldri(ar)	„	12000	9000	21000
2 börn eða fleiri og foreldri(ar)	„	17000	4000	21000
Foreldri(ar)	„	„	12000	12000

Börn hljóta því aðeins bætur, að þau hafi verið á framfæri hins látna, eða ef þau falla undir ákvæði næstu málsgreinar. Fósturbörn hafa sama rétt til bóta og börn.

Ef hinn látni eftirlætur sér engan af framantöldum vandamönnum eða erfingjum, greiðist erfingjum hans eða dánarbúi kr. 12000.00 samtals.

3. gr.

Nú eru greiddar bætur samkvæmt lögum nr. 66 7. maí 1940, um stríðsslysatryggingar sjómanna, og falla þá niður bætur samkvæmt 1. og 2. gr. þessara laga.

4. gr.

Bráðabirgðaákvæði.

Ríkisstjórnin skipar fimm manna nefnd til þess að athuga, hvort ekki sé rétt að breyta bótagreiðslunni samkvæmt 10. og 11. gr. alþýðutryggingalaganna og samkvæmt lögum þessum í lífeyrisgreiðslur að nokkru eða öllu leyti og til þess að gera tillögur um fyrirkomulag á slíkum tryggingum, ef nefndin telur rétt að gera ofangreinda breytingu. Skal ríkisstjórnin leggja athuganir og niðurstöður nefndarinnar fyrir næsta reglulegt Alþingi.

Í nefndinni skulu eiga sæti 1 fulltrúi, er Alþýðusamband Íslands tilnefnir, 1 fulltrúi, er Vinnuveitendafélag Íslands tilnefnir, forstjóri Tryggingarstofnunar ríkisins, auk tveggja tryggingarfróðra manna, er ríkisstjórnin velur.

5. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Mönnum hefur lengi verið það ljóst, að einn af aðalgöllum alþýðutryggingalaganna er það, hversu lágar dánar- og örorkubætur eru greiddar fyrir slysatryggða menn. Hefur það verið almenn skoðun þeirra, sem til þekkja, að þessi þáttur tryggingannna þyrfti að vera með því fyrsta, sem tekinn væri til gagngerðrar endurskoðunar.

Þegar slysahætta sjómanna margfaldaðist í byrjun stríðsins, kom öllum saman um, að eigi yrði unað við hinar lágu bætur alþýðutryggingalaganna, og varð þá að samkomulagi að taka hér upp svipaðar stríðsslysabætur sem þá tíðkuðust á Norðurlöndum. Var þó ekki tekið tillit til verðlagsmismunar hér og á Norðurlöndum. Samt sem áður varð þessi breyting til þess, að bæturnar urðu 3—4 sinnum hærri en þær höfðu verið áður. Síðar voru bæturnar enn hækkaðar með frjálsu samkomulagi, þannig að teknar voru upp lífeyristryggingar fyrir sjómenn á farskipum og hinum stærri fiskiskipum.

Það skipulag, sem nú er á bótagreiðslunum, hefur aðallega 3 galla:

1. Hinar almennu dánar- og örorkubætur eru allt of lágar.
2. Það er oft miklum vafa bundið að úrskurða, hvaða slys beri með réttu að telja stríðsslys og hver ekki, og geta úrskurðir um þetta atriði oft valdið mikilli óánægju.
3. Hinn stórkostlegi munur, sem gerður er á bótum fyrir stríðsslys og önnur slys, er alveg óeðlilegur og ósanngjarn. Þörf hinna slösuðu og aðstandenda þeirra á slysabótum fer ekki eftir því, hvaða orsakir hafa valdið slysinu, hún er hin sama, hvort sem hernaðaraðgerðir valda því eða ekki.

Úr þessum annmörkum er frumvarpi þessu ætlað að bæta. Er aðalatriði þess, að dánar- og örorkubætur samkvæmt alþýðutryggingalögunum eru hækkaðar til samræmis við þær bætur, sem greiða ber samkvæmt lögum nr. 66 7. maí 1940, um stríðsslysatryggingar sjómanna.

Er hér að vísu um allmikla hækkun að ræða, en þó eigi meiri en svo, að atvinnuvegirnir geti auðveldlega borið hana eins og hagur þeirra er nú.

Flutningsmönnunum er það ljóst, að ýmis vandamál eru í sambandi við þessa breytingu og að hún getur varla talizt annað en aðkallandi bráðabirgðalausn þessa máls og að löggjöf þessi öll þarf vandlegrar endurskoðunar áður en mjög langt líður.

Eitt af þeim vandamálum, sem upp koma í þessu sambandi, er það, hvernig heppilegt sé að haga bótagreiðslunum, svo þær megi koma að sem mestum notum. Víðast hvar á Norðurlöndum mun nú vera greiddur lífeyrir, en ekki fastar upphæðir í eitt skipti fyrir öll. Má segja, að hvort tveggja skipulagið hafi ýmislegt til síns gildis. Flutningsmenn vilja þó ekki að svo stöddu víkja frá þeirri aðalreglu, sem gilt hefur í hinni íslenzku slysatryggingu, að greiða bæturnar í einu lagi. Hins vegar leggja þeir til, að sett verði nefnd til þess að athuga gaumgæfilega þetta atriði til næsta reglulegs Alþingis. Hins vegar telja flutningsmenn svo brýna þörf á að lagfæra það misræmi, sem nú er ríkjandi í þessum málum, að eigi verði beðið eftir slíkri endurskoðun.

Um þann kostnaðarauka, sem af frumvarpi þessu mundi leiða, er ekki unnt að segja með neinni nákvæmni að svo stöddu, en að því atriði mun verða vikið í framsögu.